

Ny bokføringsstandard:

Dokumentasjon av betalingstransaksjoner

Artikkelen gir en praktisk orientering rundt enkelte elementer ved den nye bokføringsstandarden NBS 7 Dokumentasjon av betalingstransaksjoner som får virkning fra 1. januar 2016.

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Anne Lene Stensholdt
PwC

Statsautorisert revisor
Thomas Steffensen
PwC

Standarden stiller ingen nye krav til dokumentasjon, men gir en utdypning av hva som kreves av dokumentasjon i tilknytning til en betalingstransaksjon. Betalingsstransaksjoner omfatter både den som utsteder et krav og den som utfører betalingen til mottaker (betaler iht. standarden).

Av bokføringsforskriften § 5–11 fremgår det at dokumentasjon av betalingstransaksjoner (som ikke gjelder kontante kjøp og salg, jf. bokføringsforskriften § 5–3–1), skal vise hvem som er betaler og mottaker av betalingen, samt beløp og dokumentasjonsdato. Av NBS 7 fremkommer det videre at dokumentasjonen blant annet skal inneholde tilstrekkelig informasjon til at den kan danne grunnlag for kontroll av bokførte opplysninger og pliktig regnskapsrapportering i hele oppbevaringstiden.

Dokumentasjonen

Dokumentasjonen skal kunne sannsynliggjøre hvem som er betaler og hvem som er mottaker av betalingen. I de tilfellene hvor det allerede er registrert et krav i form av en fordring eller gjeld, vil det vanligvis

være enkelt å sammenstille innbetalingen mot utestående fordring (motsatt for betaler hvor betalingen blir matchet mot gjeld).

Utfordringen for en mottaker er når man ikke har noe utestående krav, men mottar pengeoverføringer uten noen form for underlagsdokumentasjon. Dette kan, som standarden nevner, være for eksempel tilskudd, gaver eller forskuddsbetalinger. Standarden nevner ikke særskilt hvordan mottaker skal dokumentere slike transaksjoner, men det vil være naturlig at en slik transaksjon fremkommer på en bankkontoutskrift. Standarden tillater at selskapene kan benytte bankkontoutskrift som tilfredsstillende dokumentasjon, men den krever videre at selskapet må sannsynliggjøre hvem som er betaler og betalingsmottaker. Sannsynliggjøringsbegrepet benyttes flere steder i standarden og det anses derfor relevant å gi noen kommentarer rundt dette begrepet og hva som kreves for å tilfredsstille en sannsynliggjøring av hvem som er betaler og mottaker av betalingen.

Sannsynliggjøring

Bruken og betydningen av sannsynlighetsbegrepet er allerede behørig diskutert i høringsrundene og forarbeidene til standarden. Det er naturlig å forvente en viss grad av usikkerhet ved bruk av et sannsynlighetsmoment. En sannsynliggjøring er ikke det samme som å bevise eller verifisere og det må kunne brukes skjønn (herunder rimelig sikkerhet) når man skal vurdere hva som er tilstrekkelig dokumentasjon av en betalingstransaksjon.

Ved kredittsalg til privatpersoner er det ikke uvanlig at den som faktisk betaler, er en annen person enn den som står overfor

en betalingsforpliktelse (dvs. betaler iht. standarden). Et praktisk eksempel er betalinger som går via andre familiemedlemmer. Hvis mor betaler et krav for sin datter, og betalingen mangler konkret referanse til salget, vil selger/betalingsmottaker måtte gjøre en rimelighetsvurdering av hvorvidt han faktisk har mottatt en betaling fra den som innfrir sin forpliktelse (dvs. datter og betaler i dette tilfellet). I praksis vil dette kunne skje etter samme metode som oppfølging av åpne poster. En gjennomgang av bankutskriften og sammenligning av blant annet beløp og tidspunkt vil med rimelig sikkerhet kunne sannsynliggjøre at selger har fått oppgjør for sitt krav uten at det gjøres mer omstendelige undersøkelser og verifisering.

Bakgrunnen for bokføringsforskriften § 5–11 er behovet for å kunne vurdere den bokførte opplysningens berettigelse, herunder om de generelle kravene til fullstendighet, realitet og nøyaktighet er oppfylt. Når en betaling er knyttet til tidligere registrert fordring/gjeld, har man tilleggsinformasjon som gjør sannsynlighetsvurderingen enklere. Betalinger uten at det først er registrert fordring/gjeld, kan i noen tilfeller være et ledd i bokføring av ulovlige transaksjoner.

Ulike betalingsmetoder

I de tilfellene hvor betaler benytter KID, vil problemstillingen rundt sannsynliggjøring ikke være til stede. Ved bruk av KID blir betaler entydig identifisert og det er enkelt for mottaker å spore hvilken fordring betalingen gjelder da transaksjonen automatisk sammenstilles med tilhørende faktura i regnskapet hos både betaler og mottaker. Et selskap kan kun bruke KID-referanse når det har inngått en OCR-avtale med en bank. Ofte er KID-ordnin-

Regnskap

ger kun etablert hos selskaper med en viss mengde av utstedte fakturaer, da det er kostnader forbundet med slike avtaler. Dette resulterer i at mindre selskaper, som ofte har lavere volum av fakturaer, ikke inngår slike avtaler, men i stedet matcher manuelt. Når betaler har oppgitt for eksempel fakturanummer eller annen informasjon hvor mottaker enkelt kan identifisere betaler i tillegg til beløp, er det som regel svært enkelt å finne hvilket krav som blir innfridd. Utfordringen er når dette mangler slik det er beskrevet over, og at en sannsynliggjøring av betalingen vil ha betydning og mottaker av betalingen kan benytte underliggende dokumentasjon, som for eksempel salgsdokumentet. For selskapet som utfører betalingen, er det også her et krav til sannsynliggjøring av selve betalingen. Dokumentasjonen kan ikke være internt generert, og et betalingsforslag fra nettbanken (eventuelle remitteringsfiler), vil ikke være et tilstrekkelig bevis på betaling av et krav, da det er mulig å gå inn i nettbanken og stoppe betalinger. Et betalingsforslag kan også bli avvist på grunn av manglende dekning på bankkonto. Imidlertid vil en utskrift fra nettbanken som viser hvilke betalinger som er gjennomført, være tilstrekkelig som dokumentasjon så fremt den inneholder tilstrekkelige opplysninger.

Betalingstransaksjoner over landegrenser

Ved betalingstransaksjoner over landegrenser er det i mange land ulike koder for identifisering av mottaker og mottakers bank, for eksempel IBAN-nummer og BIC-/Swift-kode. (IBAN-nummer identifiserer kontonummer og BIC/Swift identifiserer banken). Ved betaling til utlandet der det er innført koder, vil sannsynligheten for å betale til feil mottaker være lav da det ikke er mulig å foreta en betalingstransaksjon til utlandet uten disse kodene. Dette gjelder også i de tilfellene hvor et selskap skal motta en utenlandsk betaling; et selskap kan ikke motta en utenlandsk betaling uten at avsender har selskapets IBAN-nummer. Utfordringen er likevel den samme som for transaksjoner innad i Norge. Det er ikke alltid synlig hvem som står bak transaksjonen da disse opplysningene er avhengig av informasjonen som medfølger. Dette skyldes blant annet at det tekniske oppsettet i bankene er forskjellig og at den som betaler, ikke gir nok opplysninger for å kunne identifisere transaksjonen. Både betaler og mottaker må dermed innhente ytterligere dokumentasjon for å sannsynliggjøre at transaksjonen er gyldig.

KODER: Ved betalingstransaksjoner over landegrenser er det i mange land ulike koder for identifisering av mottaker og mottakers bank.

Transaksjoner mellom nærstående parter

Standarden omfatter også dokumentasjon av betalingstransaksjoner mellom nærstående. I konsernforhold kan betalingstransaksjoner bestå av ulike oppgjørformer med flere motparter involvert, og gjerne ved bruk av mellomregningskontoer til fordel for ordinære kunde- og leverandørreskontroer. I praksis kan det ofte også være en tredjepart involvert i betalings-transaksjonen. I slike situasjoner vil kravene i standarden være med på å understreke viktigheten av at selskapene har en formell og strukturert tilnærming til dokumentasjon og oppgjør av mellomværende, herunder henvisning til underliggende avtaler hvis det ikke foreligger referanse til en salgstransaksjon.

I de fleste konsernsammenslutninger med betryggende intern kontroll og god informasjonsflyt, bør forutsetningene for å overholde kravene i standarden være overkommelige, og slik vi ser det ikke medføre noen vesentlig realitetsending.

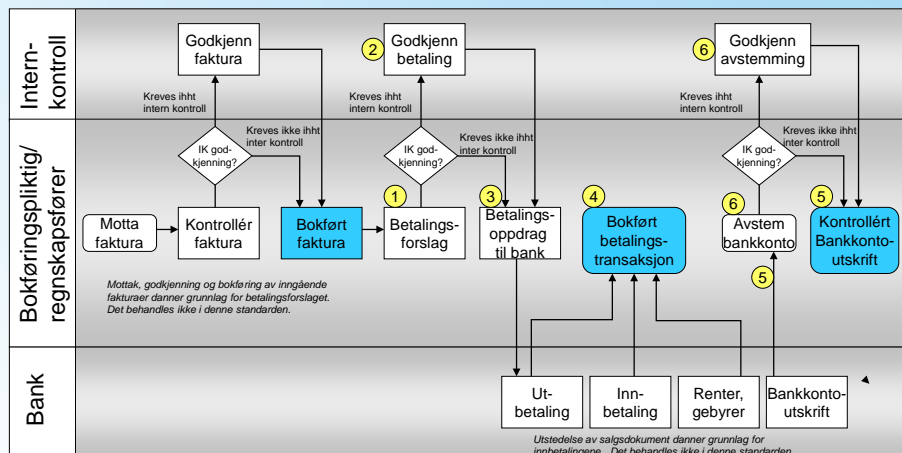
Standarden poengterer også at kravene gjelder tilsvarende ved bruk av konsernkontoordninger uten noen nærmere detaljer. I slike tilfeller vil datterselskapene ikke ha bankkonto, og alle innbetalinger skjer til morselskapet med en påfølgende motregning mot datterselskapet. Til tross for

at motregningsposterings mellom mor og datter normalt da ikke vil bli klassifisert som betalingstransaksjoner, vil altså de samme kravene til dokumentasjon være gjeldende. Spørsmålet blir da hvorvidt motregningsposteringen i datter skal dokumenteres med den opprinnelige betalingsinformasjonen hos morselskapet, eller vise til avtale og oppgjør mellom mor og datter. I praksis vil den bokføringspliktige trolig ikke stå overfor vesentlige endringer her da de fleste konsernkontoordninger gir tilstrekkelig innsynsrett og tilgang til opplysninger. Ved transaksjoner over landegrenser med andre betalingsløsninger kan man imidlertid stå overfor andre utfordringer, slik det er nevnt over.

Oppbevaring av dokumentasjon og utførelse av betalinger

Oppbevaring av dokumentasjon knyttet til betalingstransaksjoner gjelder både for betaler og betalingsmottaker. Det er også den bokføringspliktige som skal oppbevare dokumentasjonen. Det betyr at i de tilfellene det er benyttet kontoutskrifter fra nettbanken som dokumentasjon, så skal dokumentasjonen oppbevares hos den bokføringspliktige og ikke hos betalingsformidler.

Figuren på neste side skisserer den typiske arbeidsflyten for gjennomføring av betalingstransaksjoner med tilhørende intern-

tilfellene informasjon fra bankkontoutskriften ikke er tilstrekkelig, må den bokføringspliktige innhente og oppbevare ytterligere dokumentasjon for å sannsynliggjøre betalingen. Ved bruk av remitteringsløsninger hvor bokføringen skjer dels automatisk og dels manuelt, må den bokføringspliktige forsikre seg om at informasjonen fra datafilen kan skrives ut på papir. Mottak av bankkontoutskrift (steg 5) og avstemming av bankkonto (steg 6) er ikke en del av selve betalingstransaksjonen, men normalt en sentral del av bankrutinene og som minimum oppbevaringspliktig ved regnskapsårets slutt. Periodevise oversikter og avstemminger kan dessuten være aktuelt å oppbevare av internkontrollhensyn.

Kilde: Bokføringsstandardstyret

kontroll ved manuelle betalinger i nettbank eller remitteringsløsninger. Under steg 1 utarbeides et betalingsforslag eller remitteringsforslag gjennom bruk av bokført fakturadatafil eller annet grunnlag fra økonomisystemet. Betalingsforslaget vil deretter normalt bli godkjent som en del av selskapets internkontroll og overført til betalingsformidler (steg 2 og 3). Dokumentasjon i tilknytning til steg 1, 2 og 3 er ikke å anse som oppbevaringspliktig etter kravene i standarden, men kan likevel være relevant å oppbevare av internkontrollhensyn. Steg 4 omfatter bokføring av selve betalingstransaksjonen gjennom mottatt datafil eller annen underlagsdokumentasjon fra betalingsformidler, og vil være oppbevaringspliktig etter bokføringsloven § 13 og bokføringsforskriften kapittel 7. Her kan informasjon fra bankkontoutskrift være tilstrekkelig som dokumentasjon, men i de

Konklusjon

Til tross for at den nye bokføringsstandard om betalingstransaksjoner gir utdypende veiledning på enkelte områder, er det vår oppfatning at standarden nødvendigvis ikke vil innebære en vesentlig endring av det som allerede er etablert praksis på de fleste områdene eller som en del av selskapenes interne kontroll.

ZIRIUS PORTAL - DIN LØSNING TIL DINE KUNDER!

LA KUNDENE TA DEL I JOBBEN!

Løsningen lar kunder av regnskapskontoret ta del i:

- ✓ Opprette kunder og varer
- ✓ Attestasjonsrutiner
- ✓ Legge inn inngående bilag
- ✓ Historikk og rapportering
- ✓ Sende tilbud, ordre og faktura m/KID
- ✓ Godkjenne betalinger til bank
- ✓ Oppdatert betalingsstatus fra regnskap
- ✓ Timeregistrering mot prosjekt

Webbasert klientportal, direkte koblet til ZIRIUS ERP for et effektivt daglig samspill.

Finn ut mer på www.zirius.no